

Usability Study af taksonomien på bibliotek.dk

Af Ulrik Sørensen

Som afslutning på kandidatuddannelsen på Danmarks Biblioteksskole udarbejdede jeg et speciale, hvis fokus og problemstilling var at undersøge brugbarheden og tilgængeligheden af emneoversigten i bibliotek.dk. Specialet blev udarbejdet i samarbejde med DBC og havde udformning som et usability study.

Ulrik Sørensen
Cand. Scient.Bibl. stud., DB
ulrik_s@hotmail.com

Problemformuleringen satte fokus på brugervenligheden af de fire Query Modification funktioner, der findes i taksonomien, samt forståeligheden af labels i taksonomien.

Metoden opdeltes i to dele, der omhandlede henholdsvis den teoretiske baggrund for specialet og den empiriske indsamlings- og analysemetode.

Med henblik på at få et overblik over taksonomiers teoretiske baggrund og anvendelsesmuligheder undersøges de bagvedliggende teorier for disse områder. En taksonomi er oprindeligt et naturvidenskabeligt klassifikationsværktøj, hvorfor en del af teorien stammer herfra. Det fastslås ud fra et naturvidenskabeligt synspunkt, at taksonomier skal være exhaustive og gensidigt udelukkende. Taksonomiers nutidige anvendelse falder ligeledes ind under informationsvidenskaben, hvor der ikke pålægges samme strenge regelsæt, idet taksonomier i højere grad anvendes i forbindelse med IT og Internettet og har til hensigt at gøre Information Retrieval (IR) lettere for brugere af et givet system.

En ramme for udviklingen og anvendelsen af taksonomier i informationsvidenskaben etableres ud fra en række artikler, der fungerede som nedslagspunkter i udviklingen af taksonomier i informationsvidenskaben. Det fastslås herved, at udviklingen af taksonomier har fulgt udviklingen af Internettet, og er gået fra at være et klassifikationssystem, der holdt styr på information i forbindelse med bl.a. brugerundersøgelser til optimering af søgninger i søgesystemer.

Query Modification er en metode til at omformulere en søgning, således at resultatet bliver optimeret i forhold til brugerens informationsbehov. De fire QM-funktioner, der optræder i bibliotek.dk's taksonomi, er forskellige muligheder for at udvide en emnekategori ved at klikke på enten titlen på en emnekategori, eller et +-ikon, der optræder foran emnekategoriens titel, eller på et eksempel på de undergrupper, der findes i de respektive emnekategorier, eller fire punkummer, der optræder efter eksemplerne på undergrupper, der hvor en emnekategori indeholder flere undergrupper, end der optræder i eksemplerne under emnekategoriens titel.

Metodens anden del omhandlede indsamlingen og behandlingen af empiri i forbindelse med usability study. Fiktive informationsbehov tilbyder et kontrol-element uden at mindske validiteten af en brugerundersøgelse (Borlund (2000)), og det faldt derfor lige for at anvende disse i forbindelse med specialet. Tre fiktive informationsbehov udarbejdedes og blev senere præsenteret for testpersonerne og skulle løses ved søgning i taksonomien.

Dataanalysen blev udformet som en deskriptiv analyse, hvori testpersonernes anvendelse og forståelse af taksonomien og dens labels fortolkes ud fra problemformuleringens fokusområder, de foretagne observationer og indsamlede data.

Selve undersøgelsen blev udført i forhold til de værktøjer og metode, der er beskrevet ovenfor. Ti testpersoner, der alle var studerende og i alderen 15 til 25 år, blev udvalgt, idet denne målgruppe

blot var en indsnævring af bibliotek.dk's og taksonomiens primære brugergruppe, nemlig unge studerende i alderen mellem 13 og 25 år (Larsen (2004)).

FIND LITTERATUR OM STORKOMMUNERNE

Din lærer har givet dig en opgave om kommunalreformen, der trådte i kraft 1. januar 2007. Du skal finde noget materiale omkring baggrunden for dannelsen af storkommunerne og de konsekvenser, det har haft.

Eksempel på fiktivt informationsbehov

Antallet af testpersoner blev påvirket af *The Evaluator Effect* (Hertzum & Jacobsen (2001), Jacobsen, Hertzum & John (1998)), der beskriver, hvordan forskellige testpersoner lægger mærke til forskellige funktioner og eventuelle fejl under en undersøgelse, hvorfor det vil være et naturligt træk at anvende flere testpersoner og dermed opnå en større dækning af evaluering af taksonomiens funktioner og de eventuelle fejl, den måtte indeholde. Til denne undersøgelse anvendtes altså ti testpersoner, idet det skønnedes, at dette antal kunne udtrække den mængde data, der var nødvendig til specialets dataanalyse og konklusion.

Query Modification er en metode til at omformulere en søgning, således at resultatet bliver optimeret i forhold til brugerens informationsbehov.

Undersøgelsen fandt sted på Hjørring Bibliotek, der stillede internetadgang og plads til rådighed, hvor testpersonerne blev sat ind i opgaven og bedt om at løse de fiktive informationsbehov. Mens testpersonerne løste informationsbehovene, blev deres bevægelser rundt i taksonomien observeret dels af et log-program, der optog museklik, dels blev de bedt om at tænke højt, når de bevægede sig rundt i taksonomien, hvilket blev optaget via en voice recorder, og dels via testlederens noter.

Dataanalysen af de indsamlede data konkluderede, at taksonomien overordnet var et godt søgeværktøj, som testpersonerne relativt hurtigt kunne sætte sig ind i og anvende med gode resultater. Det var overvejende to af de fire QM-funktioner (emnekategoriernes titel og de viste eksempler på emnekategoriernes undergrupper), der blev anvendt af testpersonerne, den tredje funktion blev anvendt en enkelt gang (de

fire punkttumer, der optræder efter eksemplerne på undergrupper, der hvor en emnekategori indeholder flere undergrupper, end der optræder i eksemplerne under emnekategoriens titel), og den sidste funktion blev ikke anvendt (+-ikonet foran emnekategoriernes titel). De to primært anvendte funktioner var samtidig de mest tydelige, og illustrerede dermed betydningen af at synliggøre sådanne funktioner.

Taksonomiens labels var overordnet forståelige for testpersoner. Et par enkelte labels' betydning var ikke forståelige for testpersonerne og et par enkelte labels skabte lidt forvirring omkring deres placering blandt testpersonerne.

Konklusionen fandt, at et tværgående emne kan placeres flere steder i en taksonomi, der er hjemmehørende i informationsvidenskabens mere lempelige verden frem for naturvidenskabernes strenge regelbaserede taksonomier.

Referencer

- Borlund, P. (2000). *The Development of a Method for the Evaluation of Interactive Information Retrieval Systems*. *Journal of Documentation*, 53(3), 225-250.
- Hertzum, M & Jacobsen, N.E. (2001). *The Evaluator Effect: A Chilling Fact about Usability Evaluation Methods*. *International Journal of Human-Computer Interaction* 13(4):421-443.
- Jacobsen, N.E., Hertzum, M. & John, B.E. (1998). *The Evaluator Effect in Usability Studies: Problem Detection and Severity Judgments*. *Proceedings of the Human Factors and Ergonomics Society 42nd Annual Meeting* (Chicago, October 5-9, 1998), 1336-1340.
- Larsen, K. (2004). *Høringsmateriale om emnehierarki*. *Biblioteksstyrelsen*, s. 1-8.

Dataanalysen af de indsamlede data konkluderede, at taksonomien overordnet var et godt søgeværktøj, som testpersonerne relativt hurtigt kunne sætte sig ind i og anvende med gode resultater.